

DE 15
POETA ORATORI FINITIMO
ORATIO
QVA
PROFESSIONEM POESEOS ORDINARIAM
IN ACADEMIA LIPSIENSI

A. D. XII. FEBR. CIOIOCCCLVII.

ADIBAT

CAROLVS ANDREAS BEL

A. M. COLL. MIN. PRINC. COLLEGIATVS ET NATIONIS BAVARICAE
SENIOR.

LIPSIAE
EX OFFICINA LOEPERIA,

RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE,
ILLVSTRISSIMI COMITES,
VIRI SVMME REVERENDI, ILLVSTRES,
CONSVLTISSIMI, EXPERIENTISSIMI,
AMPLISSIMI,
TVQVE BONARVM LITTERARVM STUDIOSAE
IYVENTVTIS LECTISSIMA CORONA

Si omnium earum rerum, quae, a communi principio progressæ, eundem ad scopum feruntur; eodem tramite, nec diuersis suffultæ administriculis, incedunt; denique, iisdem fere patent laudibus, et vitis obnoxiae sunt, par est simillimaque in plerisque ratio: dubitari non potest, Auditores, quin studia artium, meliorisque doctrinae, in vniuersum omnia, naturali quodam inter se, et necessãrio vinculo, firmif

IV

firmissime contineantur. Mens quidem, et ingenium humanum, quibus non aliud praestantius ab immortalis Numine donum natura nostra accepit, vnicus censeatur, necesse est, fons, idemque vberimus, vel inueniendi sagaciter; vel subtiliter cognoscendi, et cogitatione adsequendi; vel tandem conferendi in vitae morumque vsu, quaecunque ad scientiae doctae vtilisque ambitum pertinere existimantur. Nulla porro in hac tanta intelligendae doctrinae varietate ars est, disciplina omnino nulla, quae non aut recte sapienterque sentiendi facultate nos imbuat, aut ad vitam commode atque feliciter transigendam ducat: ac nisi vtrumque finem attingat, alterutrum certe, haec magis, lentius illa, consequatur. Neque vero per difficiles anfractus, aut valde discrepantes vias, omnis haec proposita ad sciendum copia aditur. Plana est, et quamuis triplex, ad eum tamen modum procedens semita, vt vere vna adpellari possit, in qua litterarum percipiendarum studiosis omnibus versandum est. Nam neque natura duce, neque comitibus praeceptis, neque, quam constanter inhaerentem tergo habeamus, exercitationis assiduitate, carere nostrum quisquam, in communi hoc et honestissimo curriculo, velit. Sed ista vniuersae eruditionis cognatio, et propagata per singulas illius partes adfinitas, non magis, credo, a Vobis, Aud. Hon. in controuersiam vocatur, quam illa, inter innumerabiles riuos, e
tor-

torrentis sinu emissos, intercedens coniunctio. Quo grauius mihi quidem redarguendus videtur eorum error, qui vnā duntaxat doctrinae partem, repudiatis ceteris omnibus, ab homine vno percipi, et penitus imbibi volunt; pugnantque adeo contra Connexionarios, vt vocant, qui sine multarum rerum atque variarum cognitione, vllum scientiae genus perfici satis, atque exornari posse, ita negant, vt euicisse reputandi sint.

Iam nos si huic, quanta quanta est, Musarum progeniei immisti, eas artes, quae liberales et ingenuae dicuntur, contemplamur, singularem in iis necessitudinem, et conspirationem amicissimam, deprehendimus. Cuius concentus hoc est quasi fundamentum, declaratum illud satis superque a veteribus, aetate autem nostra eleganter restitutum, quod harum artium princeps posita est, in imitanda rerum natura, occupatio. Celebratur hic illa TVLLII vox: „Omnes artes, quae ad humanitatem pertinent, habent quoddam commune vinculum, et quasi „cognitionem inter se.“ Haec orator post hominum memoriam summus, pro viro, poetica laude florentissimo; postquam illa sane memoranda dixerat: „ne quis a nobis Archiae in nos merita praedicari miretur, quod alia quaedam in hoc facultas sit ingenii, neque haec dicendi ratio aut disciplina; ne nos quidem huic cuncti studio penitus vnquam dediti fuimus.“

Non erit igitur vel ab huius noui muneris mei, quod est in docenda et commendanda publice poesi constitutum, auspiciis alienum, simili me ac fere eodem vti instituto. Quae auspicia, cum sint oratione capienda, quid impedit, aut quid non potius suadet, ea ex arctissima oratoris et poetae; quorum sunt primae in studiis humanitatis partes, duxisse. Excitatum autem me ad argumentum istiusmodi delibandum fateor, egregio Ciceronis in Rhetoricis loco, qui poetam oratori finitimum, socium, ac pene parem adpellat. Super his breuiter dicere incipienti, Vos, Aud. Hon. propensis animis atque auribus favete, idque non tam mei causa, quam eorum; quos ex sincera et doctissima antiquitate continuo duces sequar.

Ac primum ipsa illa vox, qua Romanae eloquentiae pater, in designanda artis suae cum poetica conexione, usus est, admonet me, vt, quibus vtraque finibus contineatur, hoc est, quaenam res? et quantae? cum in oratoris, tum in poetae quasi ditionem, natura ipsa datae sint, circumspiciam. Igitur, si duo per vniuersum terrarum orbem fusa imperia, aequalia inter se potentia et auctoritate, sed prouinciarum positu suarum ita inuicem permista, et communi adeo definita limite, vt aegre, cuius in fundo verferis, dignoscas: haec, aio, si animo nobis fingamus, tum vero clarissimam

man terminorum vtriusque artis nobilissimae imaginem tenebimus. Immensi illi sunt, nec nisi cum huius rerum vniuersitatis amplitudine sistendi. Est enim in hoc orator et poeta prope idem, nullis vt terminis circumscribat aut definiat ius suum, quo minus ei liceat, eadem illa facultate et copia, vagari qua velit. Quid est, Aud. Hon. quod oratione non exponi, non illustrari, non minui, aut commendari possit? Quid est etiam, quod non sit poetae datum, iam explicare, vel potius pingere diligentius, iam suauiter in animos hominum demittere, iisque demulcendis adhibere, iam exasperare grauius, iam emollire, aut gratam in speciem transformare. Satis profecto ad decus, fatis ad necessitudinem aliquam eloquentiae et poeseos constituendam. Sed maiora vel hoc loco, qui non est ex proximis, restant. Crediderim et philosophum, & historicum, et pictorem, artiumque reliquarum peritos, res plerasque omnes agri sui finibus comprehensuros, praesertim cognitae sibi et oculis subiectae. Verum, vt illud taceam, scriptorem neque docentem, neque narrantem aliquem, sine orationis auxilio quidquam proficere; dein artifices, qui rerum formas edunt, et

viuos ducunt de marmore vultus,

mirum quantum a poesi adiuuari: etiam his missis, excellere inter omnes oratorem et poetam existimo. Dico enim, vtrumque, non eas solum eruditionis partes

VIII

tes, quas ingenio vel memoria hauserit, egregie tractaturum, sed illis ipsis de rebus, quas ignoret, sed ad certam causam tempusque cognorit ab iis qui tenent, multo esse melius, quam hos ipsos quorum istae sunt artes, multo ornatius et copiosius dicturum. Tanta est in eloquentia et poesi vis, Auditores, tanta in apto et perpolitio dicendi genere gratia. Itaque Aratus, homo ignarus Astrologiae, ornatissimis atque optimis versibus coelum stellasque cecinit. Nicander autem Colophonius, ab agro remotissimus, de rebus rusticis, poetica quadam facultate, non rustica, scripsit praeclare. Nolo in eam rem exempla oratorum proferre: tamen nec hos, pro mutua cum poetis amicitia, silentio penitus praetermittam. Quod est de Phormione apud Ephesios litteris proditum, qui, auscultante Hannibale, aliquot horas de omni re militari disseruit, atque ideo summi Imperatoris sententia, omnium delirorum senum, quos quidem vidisset, maxime delirus iudicatus est, id, nescio an ea suffragii promptitudine, qua vulgo, probandum sit. Quid? si hic magis superba Poeni ferocia, quam stultitia Peripatetici illius adfusanda veniat? Sit ita: nec hostem, unquam, nec castra viderit Phormio; licebat nihilominus de illis verba facere, qua videlicet oratorem prae se ferebat, qua non erudiendi Hannibalis causa haec instituit, sed oblectandi. Quis enim est, qui duobus illis clarissimis poetices sideribus, Homero

et

et Maroni, succenseat, eos, numquam in militia versatos, bella, horrida bella, carmine exposuisse? Quis non potius vehementer sapientissimorum atque ingeniosissimorum virorum probet ac praedicet consilium, ametque eos prae iis ipsis lectitare, qui res bello a se gestas tradant, quod hi rem candide quidem expromant, illi quasi praesentem statuunt, faciantque te illa vtiliter commoueri.

Sed ut eo redeat, vnde digressa est haec oratio, adparet, quantum sit poeseos cum eloquentia, vel hoc nomine, finium puta aequae late patentium, vinculum. Iam quando finitima sibi, ac focia, ars vtraque dicitur, quae tandem connexio adeo apta, soluique omnino nescia, reperietur? Dionysius quidem Halicarnassensis, censor ingeniorum acer et grauis, optimam orationem poesi esse simillimam debere, libro de structura verborum, contendit. Ex quo intelligitur, qui factum sit, ut praestantissimi dicendi magistri, Cicero et Quintilianus, non raro poetarum locis praecepta sua declaranda sumferint? De his tamen amplius dicetur deinceps: nunc propiora videamus.

Frequentatur vulgo, nec iniuria, doctorum hominum fermone, haec sententia: poetas non fieri, sed nasci, non arte demum et vsu effingi, sed a natura

B

ipfa

ipsa matre, velut perfectum propemodum foetum procreari. Verum istud et caute dicendum est, neque ad solos videtur poetas pertinere. Multum, cedo, interest, quo ingenio, quam foecundo et luculento, utaris, quicumque pangendis tibi versibus nomen parare adgrederis; nec in vlla arte alia id magis spectandum est. Fac autem te talem esse, qualis fuisse Ennius traditur,

ingenio maximus, arte rudis:

nec doctus poeta habebere, nec dulcis, nihilque adeo magnum et insigne in animis lectorum efficies. Quid multa? audiamus Flaccum:

Natura fieret laudabile carmen, an arte,

inquit ille,

*Quaestum est. Ego nec studium sine diuite vena,
Nec rude, quid proficit, video ingenium: alterius sic
Altera poscit opem, res, et conspirat amice.*

Sed non est cur solus poeta iactet, summum sibi in natura, et nato secum elegantiae sensu, praesidium esse. Habet et hic, ut in ceteris plerisque, aemulum et amicum oratorem. Quod cum ego desperem, me satis digne Vestra Aud. Hon. praesentia edisserere posse, rursus Ciceronem excitabo. „Natura primum atque ingenium ad dicendum vim adfert maximam:“ agnoscitis eloquentissimi hominis vocem: „Nam et animi atque ingenii celeres quidam motus esse debent, qui et ad
„exco-

„excogitandum acuti, et ad explicandum ornandumque
 „sint vberes, et ad memoriam firmi atque diuturni. Et
 „si quis est, qui haec putet arte accipi posse, quod
 „falsum est, [praeclare enim se res habeat, si haec ac-
 „cendi aut commoueri arte possint; inferi quidem et
 „donari ab arte non possunt omnia, sunt enim illa do-
 „na naturae:] quid de illis dicet, quae certe cum ipso
 „homine nascuntur, linguae solutio, vocis sonus, late-
 „ra, vires, conformatio quaedam et figura totius oris
 „et corporis.“ Haec ille, aliaque praeclara, de Ora-
 tore, libro primo. Iuvat etiam hac super quaestione,
 naturae plus ad eloquentiam conferat, an doctrina?
 Quinctiliano operam dare, cuius haec sunt: „Si parti
 „utrilibet omnino alteram detrahas, natura etiam sine
 „doctrina multum valebit, doctrina nulla esse sine natu-
 „ra poterit. Sin ex pari coeant, in mediocribus qui-
 „dem vtrisque maius adhuc naturae credam esse momen-
 „tum, consummatos autem, plus naturae debere, quam
 „doctrinae, putabo.“

Atque hic commodus mihi subnascitur locus, tria
 illa, quae in perfecto tam oratore, quam poeta, esse de-
 bent, non tam exponendi, quam commemorandi paucis.
 Primum est acumen, seu ingenium, cui primas con-
 cedo, deque eo haecenus dixi. Alterum ratio, quam li-
 cet, si volumus, adpellemus artem. Tertium diligentia.

B 2

Inter

Inter ingenium et diligentiam, quod est pro exercitatione apud Tullium, perpauulum loci reliquam est arti: ea demonstrat tantum ubi quaeras, atque ubi sit illud quod studeas inuenire: reliqua sunt in cura, attentione animi, cogitatione, vigilantia, adfuitate, labore, vno verbo complectar, in diligentia. Itaque in vtraque arte, cui contendendae seruiio, verissimum haberi debet: si ad naturam eximiam atque illustrem accesserit ratio quaedam conformatioque doctrinae, tum illud nescio quid praeclarum ac singulare solere existere. Adiungatur autem his numquam deferenda scriptionis palaestra, in qua non solum commentando exerceare, verum inprimis limando ea, quae in litteras retuleris, et seure recensendo. Certe non oratori duntaxat tenendum est, stilum esse optimum et praestantissimum dicendi effectorem et magistrum, sed etiam ad poetas pertinet suppar Horatii praeceptum:

*Saepe stilum veritas, iterum, quae digna legi sint,
scripturus.*

Nunc me in enodanda eloquentiae et poeseos cognatione mutua pergere, et patitur, et iubet, comis Vestra, Aud. Hon. patientia. Igitur, post communia artium nostrarum fundamenta, ad ea quae firmitatem his conciliant, properemus. Habeatur aliquis excellenti vir ingenio; cognoverit idem adcurate vtroque sermonis genere

genere scienter vtendi regulas; sit indefessa assiduitate exercitatus: tamen, si ad dicendum torpenti animo, negligentiorque in cognoscenda rei propositae dignitate, venerit, molestus orator, frigidus poeta increpabitur. Hinc illud egregium Democriti et Platonis scitum, poetam bonum neminem sine inflammatione animorum existere posse, et sine quodam afflatu quasi furoris. Romanorum autem eloquentissimus, nonne graui contentione confirmat, nullam mentem esse tam ad comprehendendam vim oratoris paratam, quae possit incendi, nisi inflammatus ipse ad eam et ardens accesserit. Vere quidem, et naturae artis conuenienter. Quis enim paullo humanior est, quin videat, nec placitura dici posse ab eo, qui nullo argumenti sui amore captus est, nec faces orationis admoueri lectoris, vel audientibus, nisi hic ipsum te prius aestus commouerit,

————— *Si vis me flere, dolendum est*

Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia laedent.

Illud autem dignissimum amicae societatis, de qua dicere institui, exemplum est, neminem in oratorum, neminem in poetarum numero habendum esse, qui non sit praeclare doctus, omnibusque iis artibus, quae sunt libero dignae, perpolitus. Rem sane admirandam; non quidem in se, sed tamen aetati nostrae. Hodie enim, vt quisque aliquam sermonis patrii facultatem,

tum obseruandae facilitatem profodiae, consecutus est, ita versus ineptos non facit, sed fundit. Necquidquam illum eruditionis inopia, necquidquam alienum a studiis humanitatis ingenium, retinet: scribendum, etiam si solis indoctis, et genio hominum, cum quibus viuimus, consulendum arbitratur.

Quanto rectius fuerit, priscae vestigia sapientiae legere. Iam ille clarissimus artis poeticae, et magister, et exemplum ipse praestantissimum, rudes doctrina, versibus scribendis abstinere iterum iterumque postulat; tinctos esse debere, qui haec audeant, philosophiae, imprimisque morum disciplinae scientia, sine hac poeseis nugae canoras esse. Primum igitur hoc et antiquissimum,

Scribendi, recte sapere, est et principium, et fons.

Oratorem autem plane similem vult, qui ipse doctissimus fuit, Tullius. Omnes artes comites et ministras illius constituit: et quoniam dicendi facultas non debet esse ieiuna atque nuda, sed adpersa atque distincta multarum rerum iucunda quadam et vtili varietate; oratoris boni esse, ait, multa auribus accepisse, multa vidisse, multa animo et cogitatione, multa etiam legendo percurrisse, ac, nisi ut sua possedisse, tamen ut aliena libasse. Idem, poetas homines doctissimos, Milonem defendens, dixit. Est, utique, haec debita veterum poetarum

rum virtuti laus, quod, cum doctrina abundantes carminibus efformandis se accinxerint, haec refertissima literarum atque prudentiae promtuaria condiderunt. In his gentilis religio theologiae suae scita praedicabat conseruata; nos, antiquorum rituum atque morum, historiae vetustae, vniuersae philosophiae, imprimisque praeceptorum de officiis hominum, immo artium omnium fontes, merito celebramus.

*Sic honor et nomen diuinis vatibus, atque
Carminibus, venit.*

Si his locis, Audd. Ampliff. de quibus adhuc dixi, tam pulchre conuenit cum poeta oratori; si nihil neque singulare, neque illustre est, quod non eodem iure vterque occupet et tueatur: quantam existimabimus, inter vtriusque artis naturam summamque omnem, intercedere coniunctionem? Sed haec breuius edisseram, quod sponte sua incurrunt in oculos, et vel signis notata intelliguntur: illa superiora, longius quodammodo arcescenda fuerant; estque mihi verendum, ne adtentae benevolentiae Vestrae, Aud. Hon. fructu, meo vitio, excidam, si aperta atque perspicua operosius persequar. Quae igitur primum meta est, quis scopus, ad quem ille tantus poetae et oratoris impetus properat? Prorsus certe idem: docere quid in quaque re sectandum aut fugiendum sit; dein, speciosis formis animos recrea-

recreare. De poetarum quidem studio isto concinne
Flaccus:

*Aut prodesse volunt, aut delectare poetae,
Aut simul et iucunda et vtilia dicere vitae:*

Ac paucis interiectis:

*Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dolci,
Lectorem delectando pariterque monendo.*

Oratoris autem vim vniuersam complexuri, eum fingimus, qui, quaecumque res inciderit, quae sit dictione explicanda, prudenter, et compositae, et ornatae, et memoriter dicat, cum quadam etiam actionis dignitate. Quorsum ornate iubetur dicere, si non ut blanda artis lenocinia ad oblectandos auditores transferat? Quorsum prudenter et copiose, nisi ut ab illo

Indocti discant, et ament meminisse periti.

Eundem igitur itineris terminum, cum poeta propositum respiciat et orator: dubitabimusne, Auditores, communi eos quoque via progredi? Vulgata sunt rhetorum, de omni oratoris facultate, praecepta, ut primo reperiat quid dicat, deinde inuenta non solum ordine, sed etiam momento quodam atque iudicio dispenset, tum ea denique vestiat oratione, et ornet. Dixeris; haec poetices studiosis commendari: adeo vtilem his, et necessariam rationem, comprehendunt. Quid? illa summa arte prodita Ars Poetica, iisdem legibus primariis
ab-

absoluitur. Inueniat igitur primo loco cum orator, tum poeta, quae rei suae confirmandae aut illustrandae idonea sint: inuenta pulchre inter se componat. Neutrum istorum valde moror; sed vbi ad declaranda illa et exornanda oratione conuertor, maior mihi nascitur et amoenissimus dicendi campus. Hic, hic, Audd. Hon. quam splendida sit eloquentiae prouincia, quam poeseos magna, videbitis. Naturam vterque, excelsam et insignem venustate ducem, ea diligentia sectatur, vt, qua fieri potest, imitari studeat. In eo praecipuus artium nostrarum decor, in eo mirifica illarum posita est gratia, illud ad persuadendam mentem et commouendam robur, quod expressis naturae vestigiis continuo incedunt. Nam et maxime propria rerum vocabula, et naturalia, tanquam nomina inuestigant, et si de iis dicendum est, quae solam mentis aciem subeunt, repetitis ex vniuersi orbis spectaculo verbis, adiunctaque similitum comparatione, ita illas delineant, vt coram cernere, pleneque, quid habeant laudis, aut maculae, perspicere nobis videamur. Vincit tamen, vt aliis rebus, sic istis a natura vniuersa acceptis floribus, longe, reliquas artes, poesis. Non est, vt opinor, inaudita Vobis illa vox, poesin esse naturam arte redditam: adeo diuinior quaedam vis, in elegantia et acumine poetae residere creditur; idemque artificum ingenuorum, vt pictoris, vt sculptoris, manus, mirifice adiuuat. Verum huius loci

XVIII

nequaquam est, de omni ornatae orationis genere, quod verbis et sententiis constat, de figurati sermonis pompa, qua res multo maiores verbis facimus, exponere. Oratoris quae sit in eo cum poeta propinquitas, quaerimus. Tanta vero, ut esse maior non possit. Verba quidem prope poetarum in oratore requirit Cicero: hos eius tamquam magistros, quorum redundantem vbertatem nunc imitetur oratione, nunc coerceat, quicumque in dicendi arte probe versati sunt, proposuerunt. Quare, quem supra transeundo adspeximus, Dionysius Halicarnasseus, Herodoti et Thucydidis historiam non veretur pulchram poesin dicere, hoc est, non minus apte molliterque fluentem, iisdemque prope placentem donis, quibus ad se poetae nos rapiunt. Ego autem in ea maneo imagine, quam orationis principio, super eloquentiae et poeseos necessitudine singulari, edidi. Nam cum istam finxerim talem, qualis inter duo regna non solum finitima, sed contigua vndique prouinciis suis, cogitari debet: facile est ad coniciendum, hoc illarum situ, non raro controuersias de limitibus figendis exorituras, aut certe ex patria terra in vicinam et peregrinam vix aduertendos transitus futuros. Id ipsum poetis et oratoribus accidit. Sunt loca oratorum illustrium sane quam multa, tam foecundo et concitato feruore prorumpentia, ut a poetices ingenio perparum absint. Quid illa orationis tragoedia magis poeticum: Videor

Videor mihi hanc urbem videre, lucem orbis terrarum,
 atque arcem omnium gentium, subito, vno incendio
 concidentem: cerno animo, sepulta in patria, miseros
 atque insepultos acervos ciuium: versatur mihi ante
 oculos adspectus Cerhegi, et furor in vestra caede bac-
 chantis. Haec si metri cancellis inluseris, carmen ha-
 bebis.

Conuersus ab his ad poetas eos, qui magis docere,
 quam oblectare studuerunt, vt Horatium magna fui parte,
 vt Lucretium, vt alios; tantopere illos saepius planam
 nudamque ornamentis viam ineundam duxisse video, vt,
 lectis iis, philosophum oratorem lectum mihi parum abest
 quin persuadeam. Fallor, an huius coloris, quae se-
 quuntur, Iuuenalis, habenda sunt:

*Magna quidem, sacris quae dat praecepta libellis
 Victrix fortunae sapientia. Ducimus autem
 Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitae,
 Nec iactare iugum, vita didicere magistra.*

Deme iungendi pedis legem, atque vnum illud magna
 victrix, quod est poeticum, pro fortiter vincere: et ne-
 mo Iuuenalem agnouerit. Nolim, autemet aliquis, me
 haec vitia vtriusque orationis dicere. Nihil in his pro-
 batissimae antiquitatis exemplis reprehendum, nihil
 non argumento aptum, vereque praeclarum: sed paucos,
 queror, auream mediocritatem tenere didicisse. Alii,

quod erat fere veterum nonnullorum peccatum, liberam orationem non modo poetica dictione, supra quam decebat, comtam, sed plus quam poeticis ampullis inflatam atque tumidam esse voluerunt. Alii, quos magno provenitu sequior aetas tulit, in contraria delapsi, torpentia nobis carmina obtrudunt, et quouis pumice aridiora. Vtrum horum lectori molestius sit, vtrum indignius scriptore, non iam desinio. Hoc pauperis ingenii fuerit, nec doctrina exculti; illud claustra frangentis, et acti caeco quodam impetu.

Ad hoc tantum, tot rerum praecipuarum similitudine conflatum, quod est eloquentiam inter et poesin vinculum, Aud. Hon. accedit denique quiddam, solo aurium sensu cognoscendum. Nam in vtraque arte numerosa quaedam et rotunda suavitas dictionis inesse debet, nec mancum aliquid et hians, nec redundans temere passa. Vt enim poetica et versus inuentus est terminatione aurium, obseruatione prudentium: sic in oratione animadversum est, multo illud quidem serius, sed eadem natura admonente, esse quosdam certos cursus conclusionesque verborum. Hoc numero, qui est idem *ῥύθμος*, disiuncti olim ab oratoribus poetae, mox eum inde a Gorgiae et Isocratis aetate illis concedendo, tanto inuicem firmiter coaluerunt. Est enim numerus ille, cuius in eloquentia obseruandi non tam praecepta desideramus, quam exempla,

pla, subtili aurium iudicio ponderanda, re in oratore et poeta idem, huius tamen ingenio poscente, adstrictioris mensurae, quam *μέτρον* dixerunt, lege coercitus; ut, quam musica sonis voluptatem crearet, eam poeta verbis adsequeretur. Cum vero hos sibi poetae numeros, qua licebat, eloquentia proprios adsciuerit, mirandum non est, si imprudente oratore, versus nonnumquam integri, certe propendens ad eos orationis flexus, numerosè dicere cupienti subrepant: quod quamuis vitium recte a rhetoribus castigatum, magno tamen ipsum argumento est, finitimum, quid dico finitimum? immo amicissimum poetae oratorem esse. Hic autem, fateor, mihi subinde permirabile esse visum, quando haec tam arcta coniunctio dubitationem omnino nullam patitur, tamen saepenumero excellentium oratorum ingenia, a poetica longius abhorere, et contra diuini carminis auctores parum valere dicendi facultate. Dabitur mihi istud, Aud. Hon. rarius in eodem homine vtriusque artis praestantiam inesse. Ac ipse Romanorum ille disertissimus, carmina dicitur, Persio, edidisse:

nec scambros metuentia, nec thus.

Sed est etiam, vnde haec discordia facile intelligi, componique cum iis, quae hactenus tradidi, possit.

Id quale sit, tum spero me Vobis declaraturum, vbi prius, in quo differant a poetis oratores, strictim docuero.

cuero. Hoc enim Vos iam diu ex me requirere videmini. Et Cicero quidem paucis: „In oratione poetarum cum licentiam statuo maiorem esse, quam in nobis „faciendorum iungendorumque verborum; tum etiam „nonnullorum voluptati vocibus magis quam rebus infer- „viunt.“ Scilicet, tribus verbis, quae Quinctiliani sunt, omne discrimen istud continetur: libertate verborum, figurarum licentia, denique necessitate pedum. Illa primum liberior vocabulorum electio, digna inprimis poeta est. Nam in eo natura magis dominatur, ars in oratore. Ille frequenter soli lectorum delectationi operam dat; hic etiam eruditioni. Itaque illius ratio tota est florida, dulcis, atque cincinnata: huius, grauis et feuera, et ipsa tamen interdum necessariis ornamentis nitida. Alterum, idemque princeps, diuersitatis caput, illa quilibet audendi potestate, poetis dudum propria, constat, quae rursus ad iucunditatem, captandosque speciosis imaginibus animos lectorum, data est. Hinc illa in carminibus honesta mendacia, et fictiones; hinc omnis fabularum locus, deorum nomina, moris prisca varietas, et vniuersus adparatus scenicus: illud poetarum patrimonium, pro quo vindicando, pluribus abhinc annis, causam diserte atque acute ex hoc ipso loco dixit, vir apud nos summus, qui ante paucos menses viuere desit. Haec adeo duo, satis iam lucis adferunt superiori illi quaestioni, qua videlicet scrutabamur, vnde hoc esset, quod oratoriae et
 poe-

poeticae facultatis rarior fit in homine vno, quae tamen est inter se perpetua, coniunctio. Quis enim iam miretur, oratorem, legibus, et quadam disciplinae morositate septum, a laeta poetae licentia alienum esse. At hic contra, dum incitato cursu vagatur, feretne facile lentum oratoris, rectaque contentum via, incessum? Est vero sua et oratori libertas. Nam licet numerum in dicendo suauem confectetur; illo tamen metri fraeno, quod furentem poetam quodammodo reprimat, libenter caret; videturque hoc vel maxime, prae quo sua compositio licentia fuerit, ab acquirenda cum poesi familiaritate abstrahi. Sed quae his adiici poterant forsitan alia, recte mitto. Quale est illud, in poeta ingenium admodum foecundum, ardens, et ἀνυπέυθρον desiderari, non item eo modulo in oratore.

Neque tamen ab hac omni disputatione ante discedam, quam fructum eius nonnullum ad studia humanitatis communia, pace Vestra, A. H. decerpsero. Si tanta est poeseos atque eloquentiae in summa rei societas; quidni vtriusque amorem liberalium artium studiosi, quales esse omnes decet, coniungendum ducimus? Magna est plerisque, sed peruerfa opinio, facundiam aliquam: nam eloquentiam dicere non audeo: sibi quidem quaerendam, quod vident, per eam quaestum fieri, per munus futurum amplissimum, posse; poesin, praesertim il-
lam

lam venerandae antiquitatis in monumentis reconditam, fere negligendam esse. Quos ego illud vnum spectare adtentos volo, ab eloquentissimis beatorum seculorum viris, vno esse ore editum, lectionem poetarum oratoribus etiam atque etiam multum prodesse. Ab his in rebus spiritus, in verbis sublimitatem, in affectibus motum omnem, decus in personis, petendum. Quid? si crederem, fatis me, Vestro iudicio, integre contrectare eam rem posse; paruo, vt puto, negotio efficerem, vt adpareat, poësin, quae vera sit naturae atque artis filia, eloquentiae, quamuis scitissimae, antecedere. Quam vel hoc magnificum, in ceteris artibus etiam mediocritatem adsecutis plaudi:

mediocribus esse poetis

Non homines, non dI, non concessere columnae.

Talis doctissimi, et accedentis ad veterum laudem poetae, simul et omnem humanitatem doctrinaeque elegantiam ingenio et stylo complexi, praeclara species inerat nuper, enituitque in CHRISTIO: cuius a me laudes apud Vos, hoc est earum conscios, praedicari, necessum non est. Huic ego tanto viro successor, optimi Principis gratia, datus sum. Quae res primo facit, vt beneficii eius in me collati magnitudinem, qui adeo splendidam iubeor occupare prouinciam, tanto grauius, tanto insigniore grati animi sensu, aestimem. Sed admonet

monet me idem, vt, pro dignitate muneris, studium atque operam meam, posthac eo intensius, ad vtilissimam quamque et necessariam illius rationem conferam. Ego, quamuis Christiani praestantiam ingenii, meritaque clarissima, imitatione me consequi posse non confido; voluntate tamen proxime accedo. Non diligentiam, non fidem, non animi contentionem summam polliceor: malo ea in me deinceps cognosci, ac fortassis expectatione aliqua, ex vitae apud Vos, Audd. Hon. adhuc actae rationibus adumbranda praecipere, quam a me ipso ostentari.

Vos autem, Collegae Venerandi, carum mihi, et spectatissimum benevolentiae atque amicitiae Vestrae munus, perpetuum seruate. Vestros ego animos, doctrinam, in obeundo munere dexteritatem, ceterasque virtutes, non aliquot abhinc annis, sed multorum, tribus iam lustris, cognoui. Quibus cum hoc tempore arctius coniungar, mente ac studio dudum Vester, nihil mihi optabilius contingere posse et iudicavi semper, et nunc maxime profiteor, quam eorum in consortio versari, qui fauore, exemplo, consilio, rebus aliis, pro hac omnium litterarum summa necessitudine, et possint adesse tibi, et velint.

D

Neque

Neque minus nouitate vinculi, quo Vobis, Nobilissimi atque suauissimi Commilitones, obstrictum me aliquanto firmiter sentio, lactari me existimatore. De mutua quidem poeseos atque eloquentiae connexionem dicendum mihi, Vestra potissimum causa, credebam. Prouidendum scilicet sedulo videtur, ne, qui error caput longo iam tempore extulit, maiores capiat in posterum vires: in poeta, quod praeter oblectationem, cendamque voluptatem quaeratur, nihil omnino esse debere. Non ego ingenuam animi relaxationem, quae legendis poetis alitur, dulcia sola, non vtilia confectatis, reprehendam. Tamen ego idem confirmo, et iam ostendi, quo quisque praestantior poeta habetur, hoc illum ad instituendos oratores, erudiendumque omne genus lectorum, locupletiore esse et certiore vsu. Hoc, hoc, o mei, quando insolens est in aetatis nostrae poeta, veterum lectione experiamini. Super ea cautione, vir sine dubio incomparabilis, Iohannes Caselius, in oratione pro arte poetarum, praecepta egregia tradita, et vero etiam legenda, reliquit. Dein ex domestica huius Academiae copia, quos, et quantos in poetica recte intelligenda duces habetis? In me autem eum habebitis, qui non tam docere artem praestantissimam, quae doceri, si virtutes eius spectes, vix potest, instituat, quam ingenia vestra, praeclaris doctae antiquitatis exemplis, studeat illustrare.

Sed

Sed satisfaciendum a me denique pietati, et religioso bene precandi ritui, recte in hac tali celebritate peragendo, video. Quod ego pietatis munus, si verbis amplissimis exsequi possem, libenter meritoque facerem; nunc, quoniam id per tenuitatem meam non licet, defungar officio meo candide quidem, sed ut ii solent, qui tacita magis veneratione, pietatis sensum, quam verbis, produnt. Utinam vero, illud votorum primum nostrorum, incolumitas Regis Augustissimi, et vniuersae domus Regiae, salua perftet. In ea expetenda ita requiescamus, oportet, ut nihil sine ea nobis honeste optandum existimemus. Etiam qui huic rei publicae omni consilio et auctoritate regendae, principali nomine praesunt, rebus omnibus ut longe ornatissimi perennent, vehementer opto. Habeatur porro haec Academia foecundissima atque optima litterarum mater; praedicetur doctorum fama et virtutibus, tum discentium ingenio atque moribus, felicissima. Mihi quidem fausta, et haec muneris initia, et gerendi progressus, eueniant. Nobis omnibus, et quicumque has terras colunt, in primis novi anni, principibusque donis, hoc tribuat immortalis Dei Numen, ut ad pacem atque tranquillitatem publicam, ex hoc tam turbido tempore, tam difficili, quam potest celerrime redeamus: sitque haec deinceps perpetua, non oratorum duntaxat, et poetarum, quibus solenne est, seculi fortunam vel praedicare iusto magnificentius,

XXVIII

centius, vel asperius eleuare; sed verissima omnis venturi aevi, dignissimorumque summa fide historicorum, praedicatio: beatam esse hanc urbem, beatam Academiam, beatam, quae tegit et fouet vtramque, communem patriam nostrum omnium, benignissimam artium altricem, SAXONIAM. Dixi.

Aug VI 57 (1)

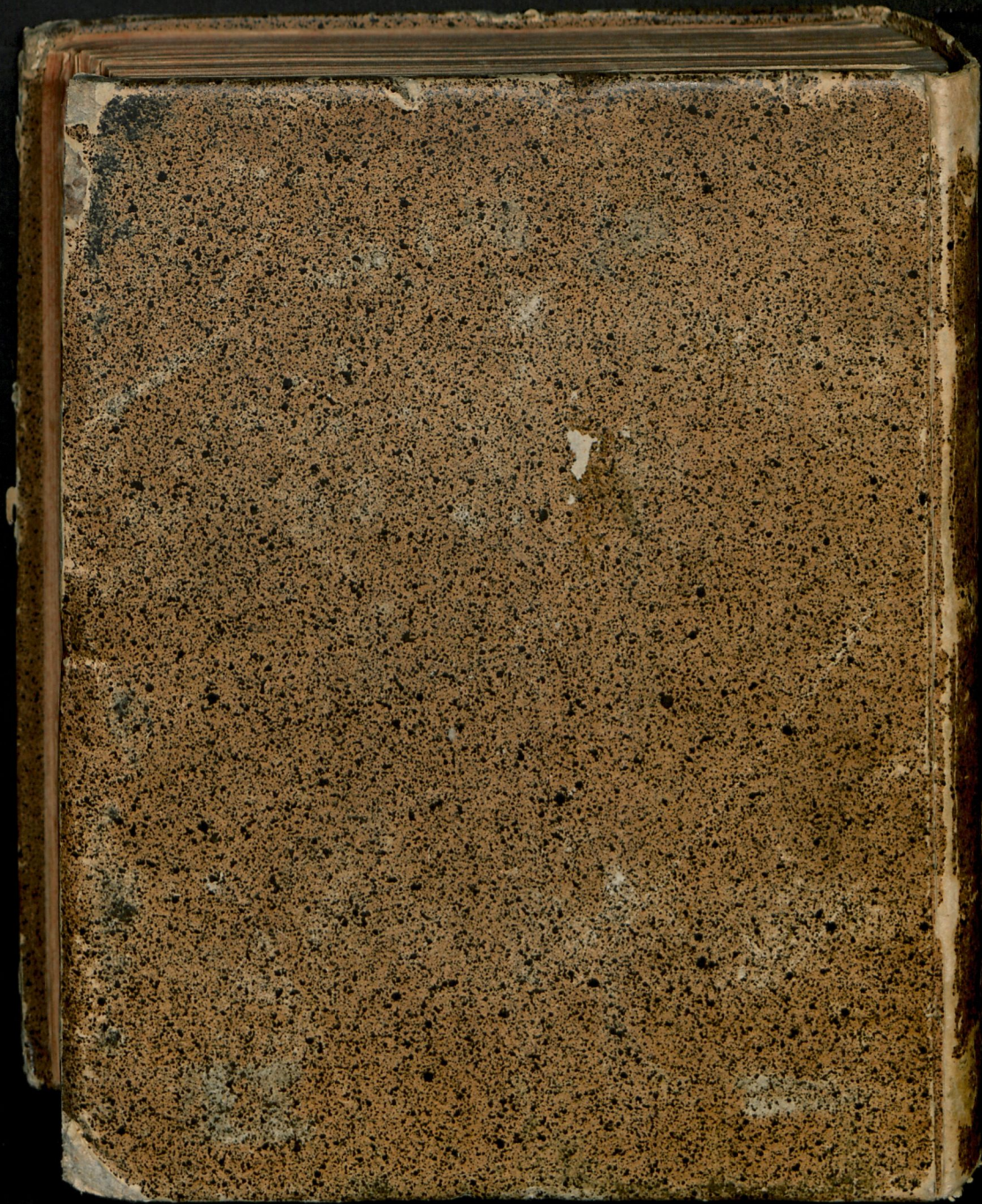

f

TA 70x
neu 4, 5ter verknüpft

Revo ✓

15

DE
POETA ORATORI FINITIMO
ORATIO
QVA
PROFESSIONEM POESEOS ORDINARIAM
IN ACADEMIA LIPSIENSI
A. D. XII. FEBR. CIOIOCCLVII.
ADIBAT
CAROLVS ANDREAS BEL
A. M. COLL. MIN. PRINC. COLLEGIATVS ET NATIONIS BAVARICAE
SENIOR.

LIPSIÆ
EX OFFICINA LOEPERIA.

